

SläktKuriren

Nr 3. Årgång 28. Utg dag 26/7 1993.

Informationsblad för ERNBERG-EHRENBERGSKA SLÄKTFÖRENINGEN

Chefredaktör: Ingemar Ernberg, tillika utgivare. Redaktionen adress: I. Ernberg, Smultrongränd 18, 18245 Enebyberg. Tel: 08/7688825. Fax: 08/7688825.

Stor uppslutning!!! 75 anmälda till släktmötet den 21/8.

Släktmötet med musei-program och middag hade lockat 75 anmälningar vid anmälningstidens utgång i slutet av juni. Några av dessa ha anmält sig till enbart dags- respektive kvällsprogram. Därför kan efteranmälningar i viss utsträckning fortfarande tas emot fram till absolut senast fredagen den 13/8, adress: Ernberg-Ehrenbergiska släktföreningen, Attn: Ingemar Ernberg, Smultrongränd 18, 18245 Enebyberg. Tel 08/768 88 25.

Släktkuriren igen!

I detta nummer publiceras detaljer kring släktmötet, samt ett par artiklar om och av släktingar: Två artiklar av ordförande Torsten Ernberg om Nils Johan Berlin och Berlin-släktens starka band till vår egen, samt ett utdrag om Karlskrona-tiden ur förre ordföranden Victor Ernbergs påbörjade livsskildring "Mitt liv", skriven, men tyvärr ej avslutad, strax före hans död 1956. Redaktionen vill åter uppmana Dig käre läsare att överväga bidrag till *Släktkuriren*, om släkten förr eller nu. Varför inte ett brev från släktingar som verkar i främmande länder, Hur Ni har det? Tänker Ni på oss ibland, som vi på Er? Redaktionen är också mycket tacksam att få rapport om alla adressändringar och nya adresser till personer som borde nås av *Släktkuriren*, men inte fått den.

PROGRAM

SLÄKTMÖTE 21/8 1993!

Släktsammankomsten börjar kl

13.00 Sjöhistoriska museet; Djurgårdsbrunnsvägen 24, buss 69 (gott om P-platser för bilister). Samling utomhus på baksidan bredvid kafféet. Om vädret är dåligt samlas vi inomhus i hörsalen. Om Du har svårigheter att hitta rätt, kontakta informationsdisken i muséets entré. Välkomstarrangemang, utdelning av detaljprogram och namnskyltar. Upptagande av deltagaravgift (se nedan) för de som ej betalt per postgiro.

13.30 Visning av muséet; ssk skeppsbyggeri med anknytning till 1700-1800 talets Karlskrona-varv (kanske får vi veta vad förfadern Ingemar Ehrenberg gjorde där som bälgmakarmästare). Uppdelning i två grupper. Grupp 1. Grupp 2 får annan underhållning. Lek för barn i "Kajutan" och på "Saltkråkan".

14.15 Visning enl ovan för grupp 2.

15.15 Släktmöte i Hörsalen, Sjöhistoriska muséet.

16.00 Ev Visning av släktfilm eller bilder från föregående släktmöte

16.30 Eftermiddagens program beräknas vara över.

19.30 Släktmiddag med dans; Tillfälle till uppvisande av egna talanger!!! Långa Raden; Kompanimässen, Skeppsholmen.

Släktrådet hälsar Er alla deltagare hjärtligt välkomna!

Betala gärna medlemsavgift

Alla som vill, även de som ej kan delta i släktmötet, men som ändå vill stödja föreningen kan inbetala **medlemsavgiften 1991-93, som föreslås bli höjd till 50:-/3 årsperiod och person, till föreningens postgirokonto nr 484 72 55-9.** Ungdomar under 18 år och barn kan inte bli medlemmar i föreningen enligt stadgan.

Formellt är det fortfarande möjligt att betala i stället den nu gällande lägre avgiften 5:-/person och år, 15:- för 1991-93, eftersom höjning först kan beslutas av släktmötet i augusti.

Betald avgift (självkostnadspris för porto, sändning och produktion) garanterar eventuella kommande nummer av *Släktkuriren*, samt kallelser till kommande släktmöte, även om vi försöker nå alla vars adress vi kan spåra.

Kassaförvaltare är Annika Alm-Ekman, Fleminggatan 56, 11245 Stockholm , tel nr 08/653 30 90, om frågor skulle uppstå.

Tacksam om kända **adressändringar och ytterligare släktingar som kan vilja ha *Släktkuriren*** förtecknas på ssk blankett sista sidan och insändes till redaktionen.

Kostnader för deltagande i släktmötet 1993.

Pris för deltagande inklusive möteslokal, museientré och -guidning, välkomstarrangemang (kopp kaffe, glas vin eller saft) och släktmiddag är:

För hela arrangemanget:

Vuxen.....340:-

Ungdom 12-18 år.....150:-

Endast släktmiddag:

Vuxen.....300:-

Ungdom 12-18 år.....120:-

Endast eftermiddagsprogram:

Vuxen.....40:-

Barn 7-18 år.....40:-

Barn <7 år.....Fritt

Middagen består av välkomstdryck, två rätter, viner och kaffe. Kaffet kan kompletteras med ytterligare dryck genom förefintlig bar och till särskild kostnad.

Betalning kan ske på två sätt, antingen genom insättning på postgirokontot Ernberg-Ehrenbergsska släktföreningen, pg nr 484 72 55-9 eller genom erläggande i samband med "registreringen" för mötet 21/8 kl 13.

Ytterligare upplysningar om mötet lämnas av släktföreningens ordförande, Torsten Ernberg, tel nr (Fostorp) 0150/20146; Stockholm 08/7687672 eller Hamburgsund, Bohuslän, 0525/33461.

Generaldirektören

av Torsten Ernberg

Flera släkter finns med namnet Berlin. En har kallats för "Norrländssläkten". Dess stamfar Nils Berlin var silversmed och rådman i Kristianstad. Under Hugonott-förföljelserna hade familjen lämnat det franska hemlandet och via Berlin överflyttat till Sverige.

Linné-lärlunge inspiration

Nils Johan Berlin (1812-1891), förfader till alla släktingar i nedstigande led från "Berlinar" eller "Ehrenberger" var en betydelsefull person i 1800-talets Sverige. Han föddes i Härnösand. Fadern, teologie och filosofie doktor Magnus Berlin var lektor i filosofi och tillika prost i Stigsjö. Mor hette Anna Kjerner, sondotter till livmedicus Jonas Kjerner. Under Nils Johans skolgång ägnades många timmar i veckan åt teologi och hebreiska. Hans tidiga intresse för naturkunskap fick nöja sig med spillrorna av en Linné-lärlunges i barndomshemmet förvarade bibliotek. På stadens apotek fann han Berzelius lärobok i kemi. Det berättas att efter att ha läst den några gånger var hans hela önskan att fördjupa sig i kemin.

Efter Uppsalaår som resulterade i filosofie doktorsgrad blev han redan 1834 docent i kemi. Han hade då också arbetat en tid på Berzelius laboratorium i Stockholm. Uppsalastudierna fortsatte med medicin, därmed ytterligare en doktorsgrad.

Hjälp från Faster och kung Carl

I hemmet fanns sju yngre syskon, varför ekonomisk hjälp hemifrån inte kunde påräknas, men en ogift faster, som kallats "ett sällsynt fruntimmer", lärd och sparsam, trädde hjälpende till. I slutet av 30-talet blev han adjunkt i kemi och farmaci vid Karolinska Institutet och var samtidigt under lång tid lärare i bl a "naturaliehistoria" vid Nya Elementarskolan i Stockholm där Carl Jonas Love Almqvists kontroversiella rektorat under samma tid satte spår i vår pedagogiska historia.

Berlin var i övrigt verksam i många olika sammanhang, som deltagare i naturforskarmöten, grundare av tidskrifter, redaktör för ny farmakopé; styrande tidens läkemedelskrav. Det fanns risk för att landet skulle förlora honom till en professur i Helsingfors, men KarlXIV:e Johan tilldelade honom ett årligt anslag av 300 riksdaler banco, "till dess någon bättre befordran kunde erhållas inom fäderbeslandet".

Professor i Lund och Sundhetskollegium

1845 utnämndes han till professor i Lund i farmakologi, sedermera i kemi och mineralogi. Som 50-åring blev han kallad till professur i medicinsk och fysiologisk kemi, och var en tid även rektor för Lunds universitet. 1864 blev Berlin generaldirektör för Sundhetskollegium, som sedermera fick heta medicinalstyrelsen.

Hans engagemang i allmänna värv blev omfattande, han var ledamot av landsting, livligt aktiv som riksdagsman, var en mycket verksam kommittéordförande för bl a skolfrågor och pensionsfrågor och den under den tiden aktuella organisationen av hospitalsväsendet. Som ledamot och hedersledamot av många lärda sällskap både inom och utom Sverige knöt han vida kontakter i den akademiska världen. I ett eftermäle framhäves hans ovanligt stora arbetsförmåga, lärdom och klara

framställning i både tal och skrift som gav honom framgång som lärare, författare och ämbetsman. Inom den kemiska forskningen publicerade han arbeten rörande krom och kvantitativ kemisk analys.

Svenska folkets naturläror

Det som eljest framför allt bevarat hans namn åt eftervärlden är hans "Lärobok i Naturläran för folkskolor och folkskoleseminarier" (1852) som 1892 hade utkommit i 12 upplagor och fyrahundratusen exemplar, och "Läsebok i Naturläran för Sveriges allmoge" (Lund 1852), som vid författarens bortgång hade nått 9 svenska upplagor och etthundrafemtiotusen exemplar. Därutöver har dessa arbeten utgivits i norska, danska, finska och tyska upplagor (de norska i fem och de tyska i sju upplagor!). Vid sekelskiftet skrev man om dessa böcker bl a att deras "inverkan på folkbildningen är oberäknelig", "en national-skatt af hvilken vi med stolthet kunna meddela oss åt utlandet", "dess författares namn skall i tacksamt minne fortleva hos svenska folket". Om hur många böcker har liknande ord blivit sagda?/Hamburgsund, juni 1993

TYRCKFEL I SLÄTKURIREN Nr 2! I artikeln "Fyrtiosex procent av Gustafvas

Vi beklagar att en rad smärre tryckfel smög sig iättlingar lever idag", sid 2, skall antalet ättlingar i 4:e led vara **84, inte 23** ättlingar, som uppgavs, *Slätkuriren* nr 2: varvid ättlingarna summeras till **619**, varav 257 nu är i livet, **dvs 41.5 %, inte 46% av alla**

Namnen i artikeln om släktnamnen sid 1 skall stav**ättlingar**.

Ingemar Person, skall vara Ingemar Persson med i samma artikel skall "bonden på Hässlö" vara "bonden på **Hässle**".

s, samma gäller Per Ingemarson, skall vara i

Ingemarsson.

Mångfald i slätkärlek

I tabellen sid 4 stod fel datum för besöket på Julita slott och fel årtal för mötet på Grythyttan (däremot rätt uppgifter i fotnötterna), skall vara:

År Datum Lokal(er)

1975 30/8 Fostorp, Södermanland⁸⁾

-31/8 +Julita Slott, Södermanland⁹⁾

1978 14-15/10Grythyttans gästgivaregård¹⁰⁾

8) Fostorp (1975) 30/8 Lunch på Fostorp. Stora Djulö middag och släktmöte, och 9) 31/8 **Julita Slott** och museum. Lunch Julita värds Eftermiddagskaffe på **Djursnäs** hos Ribens. **10) Grythyttans gästgivaregård (1978):** 14-15/10. Inkvartering i gästgivaregården

Därför har vår släktförening alltså haft 17 (med årets 18) möten över en tidrymd av 68 år, inte 19 som uppgavs, varav ett extra möte/utflykt.

Systrarna Berlin

Vår Karlskronasläkt blev i mer än ett led förenad med familjen Berlin. Det innebar att familjesambanden fick särskilda förut-sättningar i svågenskap och kusinskap. Andre brodern i den äldre brödrakretsen, konsul Gustaf Peterson (1815-1904) gifte sig

med Helena Berlin, dotter till generaldirektören Nils Johan Berlin. Gustafs yngste bror grosshandlare Isac (1830-1880) gifte sig med Helenas syster Jenny Berlin. Vidare blev rådman Ludvigs svåger, lektor Julius Humble gift med systemen Inez Berlin. Dessa tre systrar var födda i Nils Johan Berlins första äktenskap (med Dorothea Hambræus). I hans andra äktenskap (med Charlotta Braune) hade han sonen Gerard Berlin (1851-1908), tulldirektör, alltså halvbror till de nämnda systrarna Berlin. Denna gifte sig i sig tur med Ludvigs och Mathildas äldsta dotter Gerda. Den uppmärksamme läsaren inser nu genast att mina äldre kusiner Nils och Hans Berlin, Elsa och Carin von Hofsten hade tre fastrar, födda Berlin, av vilka den ena samtidigt var deras "mors" moster. Därjämte kunde de räkna kusinskap med syskonen Ehrenberg, Gustaf, godsägare på Wedeby, Lennart, överläkare i Falun, Sigrid Way-Mathiessen och Dora Ahlberg-Ehrenberg, vilket även deras mor Gerda Berlin kunde göra. Om någon skulle känna tvekan inför denna klara framställning, föreslår undertecknad att vederbörande till instundande släktmöte på ett blad komponerar en släkttavla över de här sambanden. Själv har jag försökt utan riktig framgång. Men personligen har jag fått uppleva alla här nämnda som varit samtida med egna levnadsåren.

Vem var Clara von Storckenfeldt?

Nu frågar sig naturligtvis någon, Nils Johan Berlin hade ju ytterligare en dotter, Clara Berlin? Hon följde också familjetraditionen, men på ett annat sätt. Liksom sin mor äktade hon en generaldirektör, chef för telegrafverket och en av pionjärerna för det svenska telefonväsendet. Hennes namn blev alltså Clara von Storckenfeldt, Gerda Berlins svägerska, och ytterligare en faster till mina kusiner Berlin. *Fostorp i juli 1993, Torsten Ernberg.*

För 100 år sedan i Carlskrona

Gunilla Tideholm har deponerat en kopia av sin morfar Victors (1875-1956) livsberättelse "Mitt liv" i släktarkivet. Han var jägmästare, disponent vid Olofsfors bruk i Norrland och tillika ordförande i släktföreningen 1945-1955, då Torsten Ernberg tog över. Vi återger här, med benäget tillstånd, några avsnitt om barndomstiden i Carlskrona, som speglar vardagens allvar, släktens fest- och lekluft och den Blekingska naturidyllen. Indelning i stycken och rubriksättning har gjorts av redaktionen:

"Samtliga familjerna voro välsituerade och bebodde egna stora välbelägna fastigheter i staden, samtliga hade ekipage liksom var och en sitt sommarställe, Robert i Lyckeby, Gustaf i Wedeby med stort mönsterjordbruk m.m., Ludvig i Råbacken och vi Hästö där ock farbror Isaks bodde och vari han hade del så länge han levde.

Läsningarna på måndagar

Sammanhållningen var som sagt synnerligen utpräglad inom släkten, både bland de gamla och de unga. Under vintrarna träffades samtliga familjer, stora och små, på måndagseftermiddagarna till de s.k. "Läsningarne" som inleddes med ett sjudundrande tebord varvid vederbörande husmödrar sökte överglänsa varandra och där Mor med sina tyska recept högt uppskattades. Fruarne satte sig i salongen och handarbetade och någon av dem läste högt. Herrarne gingo in i herrummet och pratade i allmänhet i stående ställning och detta fast de flesta hade dagligen träffats och haft med varandra att göra, kortspel förekom aldrig. Far tillät ej att kort förekom i huset. Sprit, möjligen litet punsch och rökverk fanns men rördes knappast. Vi barn voro för oss och lekte. Det hela avslutades med supé. Och detta upprepades varje måndag hela vintern lång.

Mekanisk leksak i julklapp

Vid jularne hade var och en sitt stora julkalas. Då kom den äldre ungdomen hem från universitet och de gifta med barn och blomma och då var det stor fröjd. Då lektes jullekar, gjordes levande charader o dyl, sjöngs och berättades historier särskilt av Jarl och de senare levererades av Otto och Axel. Särskilt minnesrik var en Annandag hos Farbror Gustafs-i övrigt Sigrids födelsedag- där man för första gången fick skåda en mekanisk leksak, en velocipedåkare som med tänt ljus for i cirklar på golvet. Det var något så underbart då, nu har var struntvas alla tänkbara mekaniserade fröjder. Till släkten hörde också den s.k. "Moster Stafva" Westerdahl, syster till farbror Gustafs fru, en uråldrig gammal tandlös ugmö som alltid var med på julkalasen. Hon led av en obetvinglig kleptomani och kom alltid beväpnad med en stor väska vilken hon lämnade i tamburen. Vid lämpligt tillfälle fylld, men voro vi barn där och tömde ut det mesta och lade dit nötskal, äppleskruttar och annat rackartyg, vilket nu förefaller bra hjärtlost.

Årlig flytt till sommarstället

Julkalasena gick som sagt familjerna runt, även hos Fastrarne vars köttbullar voro särskilt välsmakande genom att det påstods att i smeten ingick brännvin. Så fort skolan var slut flyttade var och en ut till sina lantställen. Vi färdades med en stor last i en blekingseka som seglades av gubben Carlman. Han var en gammal klassik som mest hela seglatsen sjöng andliga sånger och rörde sig med religiösa fraser."

"Ombord befann sig hela familjen, jungfrurna, hunden Molly-delvis mops, delvis obestämbbar ras-medhavd från Morfar och i övrigt allsköns bohag, mat osv. Hästö corps de logis var en stor tvåvånings gul träbyggnad som far byggde om, bröt taket, byggde till veranda m fl förbättringar. Den innehöll fyra våningar om fem rum, jungfrukammare och kollossalt stort kök med ett litet förrum där vi åt, vilket dock mest skedde på den glastäckta och med klängrosor och caprifolium överväxta verandan,

varifrån man hade den vackraste utsikt över viken, farleden till Lyckeby och ett typiskt Blekingskt fagert skärgårdslandskap med lummiga öar, sund och vikar.

En "riktig pusselund"

På var sin sida stod en stor kastanj och till höger ett rött hagtornsträd som blommande såg ut som en rosenbukett. Litet längre ner stodo två akacior. Då de blommade sökte sig bin dit och i solnedgången kom stora flockar med svarthuvade måsar som om dagarna uppehåll sig nere på maden och graciöst svävade mellan akaciorna och fångade bin. Belysta av den nedgående solens purpurfärgade strålar och mot vyen av viken var det något rent av sagolikt skådespel. Ner till bryggan ledde en mycket tät Avenboks allé, av en gäst en gång definierad som en "riktig pusselund". Nere vid bryggan och stranden låg en vacker ekbacke där slingrande gångar tagits upp och sittbänkar placerats. I trädgårdens ena hörn en stor idegransberså och inne i den var rest ett Coldinukors. Bersåer fanns i övrigt ett flertal i regel av guldregn eller syrén.

Överraskande utskänkning

Hästö hade en gång i tiden varit ett gouterat utvårdshus som ägdes av en gammal fru Graveleij, "naudan", nåden på karlskronitiska kallad och som påstods "gå igen". Allt emellanåt hände det att det kom med rådande förhållanden obekanta, slog sig ner i en berså, knackade och rekvirerade t ex öl som på Fars order också serverades men utgick givetvis ingen betalning. Gästen blev lika snopen som far njöt.

Far älskade rosor och överallt i trädgården fanns stora charmanta rosenrabatter. Köksträdgården såväl som lantbruket voro utarrenderade, men vi hade en egen svart och vit ko, Vega, som sköttes av en gammal båtsmansänka, gumman Lekatt.

I stora huset bodde vi och Faster Jenny på nedre botten och i övre våningen var dels en mycket stor biljardsal, reminiscens från den gångna värdshustiden, dels en gästvåning, varifrån vita soffan m m härstammar, dels en våning som under årens lopp hyrdes av olika familjer. En lång tid bodde där Norbeck, intendent vid flottan."

Pull-Pull och blekingseka

"Efter dem kom handsekreterare Roos, amiral Beckman båda med en massa ungar, vidare kom kapten Natt och Dag, med den söta fru Marika och slutligen kusin Axels. Hos arrendatorns bodde i många år tullförvaltare Lidman med bl a sonen den nu riksbekante Sven Lidman. Senare kom dit kapten Christensson med döttrar Agnes och Karin, min stora kärlek på den tiden.

Genom honom fick jag låna en flottans bark Oegelbarkass, loggerttacklad vid namn "Pull-Pull" med vilken jag dagligdags låg ute och kajkade på sjön. Det hörde nästan alltid till att då det kom främmande skulle man alltid ut och segla ett slag på e.m. Dessutom hade jag en liten blekingseka och en gång då Roos och jag voro ute med den kapsejsade den och sjönk men vi togos upp av en av flottans båtar från Kungsholms fästning. Därifrån var det svårt att komma i land varför vi först fram på morgonsidan kommo åkande hem över stan. Där var stor uppståndelse rådande då de förment drunknade välbehållna anlände i en landå. Fru R. ville inte på en lång tid se mig såsom varande orsaken till olyckan.

Hästö--festö

Mors födelsedag var en av sommarens klang- och jubeldagar. Den inleddes med att Arbetareföreningens musikkår- den hade sin lokal i vårt hus på Bredgatan-kom ut i arla morgonstund och spelade. Sen var det kaffe för Hästoborna och till middagen kom hela släkten.

Det fanns också en kägelbana nere i trädgården som flitigt anlätades. Till Carlskrona kom ofta som alltid tyska örlogsmän och som Far var tysk konsul bjöds officerare och kadetter ut till Hästö och då gick det hett till. Det fanns inga sprirestriktioner på den tiden och just nere vid kägelbanan voro långa bord dukade med punsch och öl med sejdlar för det senare. Men tyskarna som tyckte punschen var ett lättdrucket öl drack den ur sejdlarna och blevo så illa beruskade att flertalet måste forslas i med oxar förspända höskrindor till båtarna. En lång stilig kapten Simmerman gjorde en gång furor genom att leda kavalkaden ridande på en ko.

Minnesvärda dagar voro också Föräldrarnas silverbröllop till vilket även Morbror Carls från Husum infunnit sig och Elisabet och Joes bröllop den 1 september 1888.

Ja, på den tiden lektes det verkligen

På baksidan av huset låg en jämn klippavsats och på den hade vi vår lekplats där vi hade våra ladugårdar med kor, får, höns m.m. av olika sorters kottar, samt från köket sönderslaget och utrangerat porslin, och säkert hade vi härmed minst lika roligt som nutidens ungdom med alla sina utstuderade lyxgrejor. Dessutom fanns där en gammal plankstapel vilken apterats till skuta med alla tillbehör. Ja på den tiden lektes det verkligen!" /ur Victor Ernberg, "Mitt liv" /1955/56

Släktmötet på Anglais 1935

|| Släktmötet 1935 på Anglais filmades. Vid förra släktmötet tog Hans Isberg initiativ till intresseanmälningar för att få en Videokopierad version av denna film. Videoöversättningen har sedermera ordnats genom Anders Ehrenbergs försorg och 19 ex

|| har distribuerats till självkostnadspris. Ytterligare kopior kan produceras om intresse finns. Anmäl i så fall Ditt intresse på
|| blankett sista sidan.

**Anmälan om adressändring för att erhålla Släktinformation och kallelser till
framtida släktmöte, beställning av Video, förslag till artikel i Släktkuriren, eller
andra synpunkter:**

Adress/adressändring:

Namn:.....Ny adress:.....

Postnr:.....Ort:.....

Land:.....Telefonnr (hem):.....

Ev övriga tel nr (arbete, landet osv):.....

Namn och adress till släktingar som borde få kallelse och slätkuriren
(och sannolikt inte fått så):

Jag föreslår att följande publiceras i Släkturiren (bilagor kan bifogas):

Övriga synpunkter, önskemål rörande kommande släktmöten eller släktkuriren:

Släktmötet 1935 på Anglais filmades. Vid förra släktmötet ordnades med intresse. anmälningar för att få en Videokopierad version av denna film. Detta har sedermera ordnats genom Anders Ehrenbergs försorg och 19 ex har distribuerats till självkostnadspris. Ytterligare kopior kan produceras om intresse finns. Anmäl i så fall Ditt intresse här nedan:

Intresserad av "släktvideon" från släktmötet 1935 till självkostnadpris
(ange namn och adress ovan)